

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Мариела Оджакова, Биологически факултет, СУ „Св. Кл. Охридски“

Върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен “доктор” - област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.3. Биологични науки (Молекулярна биология)

Автор на дисертационния труд: Павлина Йорданова Челенкова, докторант в катедрата по Биохимия, БФ на СУ „Св.Кл.Охридски“ с научен ръководител доц. д-р Стоян Чакърров
Тема на дисертационния труд: „Роля на фактори, модулиращи индивидуалния репаративен капацитет във физиологични и патологични условия”

Дисертационният труд е посветен на създаване и изпитване на комплексен лабораторен подход за оценка на индивидуалния репаративен капацитет при човека, с оглед оценка на риска при клинично здрави индивиди. На един по-късен етап, подходът би могъл да намери приложение при оценка и проследяване на приложени терапевтични стратегии при пациенти с различни заболявания.

Дисертационният труд следва общо приетия за този вид научни трудове модел, като отлично впечатление прави обединяването на резултати и обсъждане в самостоятелна глава. Подредбата на материала е балансирана и дава превес на собствените резултати и интерпретации. Докторантката е запозната отлично с пробема. Цитирни са 287 литературни източника, повечето от които са през последните 10 години. Литературният обзор е изчерпателен, последователен и целенасочен, написан стегнато и с професионализъм. Заключениевата част на обзора е логична и от нея пряко следват целта и задачите на изследването. Целта на дисертацията е формулирана ясно и за постигането ѝ са поставени 12 конкретни задачи.

Подходите и методите са избрани целенасочено според поставените задачи. Усвоен е и е приложен набор от съвременни молекулярно биологични и физикохимични методи: получаване на високомолекулярна ДНК, изолиране и пречистване на тотална РНК, електрофореза, рестрикционен анализ, дизайн на праймери за PCR, RT-PCR, хибридизационен анализ по Southern и др..

Считам, че докторантката притежава много добра теоретична и методична подготовка.

Разделът „Резултати и Дискусия” прави впечатление с добре обмисленото и организирано научно изследване. Проведени са разнообразни и комплексни изследвания и са получени много резултати. Изложението е стегнато и ясно. Представените обсъждания са задълбочени и адекватни на получените резултати. Анализирайки изследваните маркери за оценка на индивидуалния репаративен капацитет в българската популация са установени различни генотип-фенотипни корелации: хомозиготен (del/del) генотип по маркера XPC ins83 може да е свързан с намален риск от церебрално-съдови инциденти, както и карцином на млечната жлеза, докато хетерозиготното носителство (ins/ del), в комбинация с хетерозиготното носителство на вариантите алели на маркерите XRCC3-

Thr241Met и XPD (ERCC2)Lys751Gln е с повишен риск; намерени са полово-зависими различия свързани с носителството на вариантни алели на маркера APOE; намерени са данни за преференциална алел-зависима мутагенеза в локуса TP53 при пациенти с рак на млечната жлеза; намерени са различия в дължините на теломерите при клинично здрави индивиди и пациенти със съдови инциденти.

В тази част на дисертацията Павлина Челенкова се представя като прецизен и аналитичен изследовател, който на базата на умелото боравене с литературните данни, собствените резултати, познанията в областта на молекулярната биология и логическите разсъждения, стига до съществени заключения.

Приемам формулировките на приносите и смятам, че те правилно интерпретират получените резултати.

Авторефератът е изготвен по модела, по който е изработена дисертацията като в съкратен вид са представени най-важните моменти от всички раздели (без литературния обзор).

По темата на дисертацията са публикувани 6 научни публикации в списания с импакт фактор (Biotechnol.Biotechnol.Eq. и Compt.Rend.Acad.Bulg.Sci), както и две публикации в Ann.Rev.SofiaUniv. Резултати са докладвани и на 9 международни и национални научни форуми.

Заключение: Дисертацията е написана ясно и стегнато. Обемът на извършената работа е внушителен, направени са много сравнителни и експериментални анализи, а резултатите са оформени много добре. Получени са интересни предварителни резултати, които са предпоставка за бъдещи разработки. Изработването и оформянето на дисертационния труд, включващо представянето на резултатите, тяхното дискутиране и илюстративният материал ми дават основание да смятам, че в процеса на докторантурата Павлина Челенкова е придобила теоретични знания и практически умения напълно съответстващи на третата степен на обучение.

Въз основа на гореизложеното, убедено считам, че настоящият труд отговаря на всички изисквания на Закона за присъждане на научни звания и степени и Правилника за приложението му и напълно покрива допълнителните критерии на БФ. Оценявам го положително и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “Доктор” на Павлина Челенкова.

23 януари 2018г

София

/проф. д-р Мариела Оджакова/